

Byggeriets nøgletal

Analyse 2016

Størrelse og skalafordele

Hvor stor er en typisk virksomhed i den danske byggebranche målt på antal ansatte? Og er der en sammenhæng mellem en virksomheds størrelse og dens økonomiske performance?

For at finde svaret er der kigget på tal om virksomhedsstørrelser fra Eurostat [nace rev.2 branchekoder] for byggeriets delbrancher: arkitekter, ingeniører, udførende og drift. Dette suppleret med regnskabstal for de udførende virksomheder fra Danmarks Statistik og Deloitte's 'Analyse af bygge- og anlægsbranchen' [2015]. Da særligt de store danske arkitekt- og ingeniørvirksomheder på visse områder ser ud til at klare sig specielt godt, er tal fra deres individuelle, offentliggjorte regnskaber undersøgt nærmere. For ingeniør- og arkitektvirksomhederne har metodikken været, at de er medtaget såfremt de havde en omsætning på minimum hhv. 1 mia. kr. og 150 mio. kr. i 2014.

Tallene er hentet i juni-juli 2015, mens regnskabstallene er hentet i sep.-okt. 2015. Tallene dækker perioden 2009-2014.

Byggeriet er en branche med mange små virksomheder

Sammenligner man byggebranchen med industrien set i forhold til virksomhedsstørrelser, er byggeriets delbrancher kendetegnet ved at have en markant lavere gennemsnitlig virksomhedsstørrelse målt ud fra antal fuldtidsansatte (jf. figur 1). Der er m.a.o. mange små virksomheder i byggeriet.

I det følgende ses nærmere på regnskabstal for byggeriets virksomheder for at afdække, hvilken sammenhæng der er mellem størrelse og indtjening hos henholdsvis de udførende (håndværkere og entreprenører) samt arkitekter og ingeniører.

De små udførende virksomheder klarer sig økonomisk bedst

Hvad angår afkast af investeret kapital, er det de udførende virksomheder med op til 50 ansatte, der klarer sig bedst perioden 2010 til 2014 (jf. figur 2).

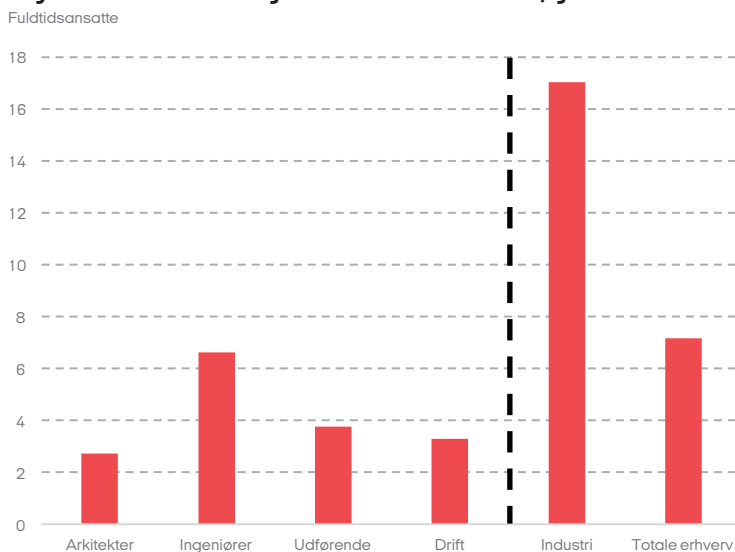
I samme periode ligger de største virksomheder (dvs. med 51-100 og 100+ ansatte) dårligst eller næstdårligst. Dette vidner om, at det er svært at holde afkastet af den investerede kapital, når virksomhederne vokser til en vis størrelse (jf. figur 2). Dertil skal det dog nævnes, at større virksomheder, der i sagens natur kan investere mere, også har mulighed for at sprede deres risiko over flere projekter og investeringer, hvilket kræver mindre afkast.

At de store virksomheder generelt klarer sig dårligere end de små underbygges også, når man ser på det primære resultat pr. medarbejder i perioden 2009 til 2014 (jf. figur 3).

Her ser man, at der i 2012 er større forskel på virksomhedernes resultat pr. ansat, hvor de allermindste virksomheder (5-10 ansatte) og de store (51-100+ ansatte) har det største resultat, mens virksomheder med mellem 11-50 ansatte har det mindste resultat. Frem mod 2014 er tendensen dog, at spredningen bliver markant mindre, så niveauet er næsten det samme på tværs af virksomhedsstørrelse. Dog ses det, at de mindre virksomheder overhaler de store (jf. figur 3).

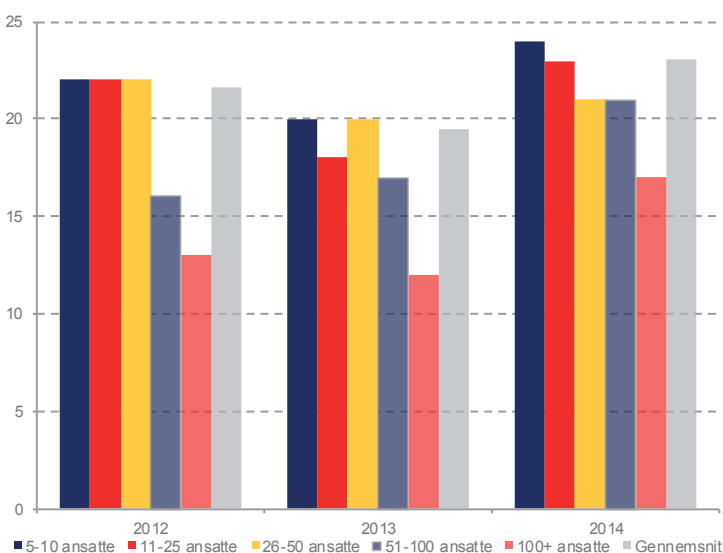
Der er altså ikke meget, der tyder på, at det økonomisk set kan betale sig for udførende virksomheder i byggeriet at vokse. Det kan også forklare, at den gennemsnitlige størrelse for en udførende virksomhed i byggeriet er på under fire fuldtidsansatte (jf. figur 1).

Figur 1 - Gennemsnitlig virksomhedsstørrelse, gsn. 2009-2012

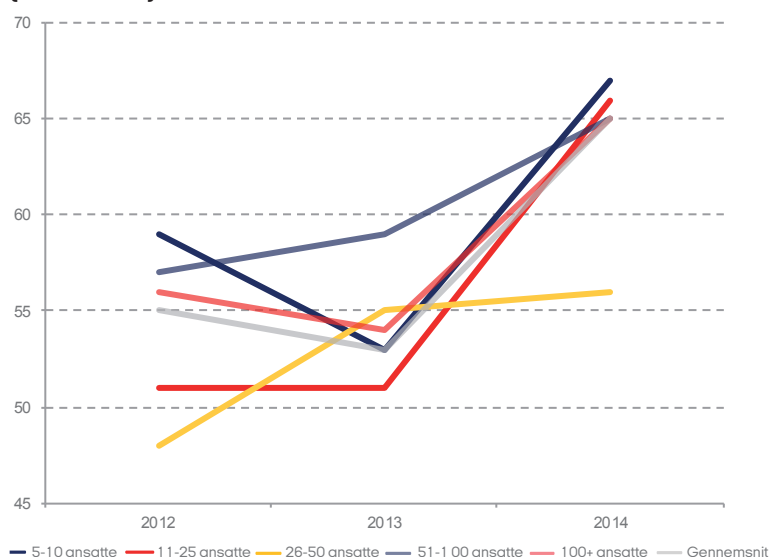

Kilde: Smith Innovation pba. Danmarks Statistik og Eurostat

Figur 2 - Udførende virksomheders afkast af investeret kapital [%]

Figur 3 - Udførende virksomheders resultat pr. medarbejder (i 1000 DKK)

Kilde for figur 2 og 3: 'Analyse af bygge- og anlægsbranchen', september 2015, Deloitte

De udførende virksomheder bruger flest penge på løn

Ser man på, hvor stor en del løn udgør af virksomhedernes samlede udgifter (lønsumsandel), falder den for industrien fra godt 65 % til godt 55 % i perioden 2008 til 2013 og er, for alle brancher set under ét (Erhverv i alt), på et nogenlunde konstant niveau på ca. 60 %.

For byggeriets udførende virksomheder derimod stiger lønsumsandelen til 75 %, hvilket er markant højere end de øvrige brancher (jf. figur 4).

Når lønnen er betalt, er der altså færre ressourcer til andre udgifter i form af løbende forbedringer eller langsigtede investeringer (eks. i innovation).

Ingeniørerne omsætter for godt 17 gange mere end arkitekterne

Ser man på omsætningen for de fire største danske arkitektvirksomheder og de fire største ingeniørvirksomheder i perioden 2009 til 2014, er der markante forskelle.

I 2014 omsatte de fire største ingeniørfirmaer samlet set for knap 16 mia. kr., mens de fire største arkitektvirksomheder tilsammen omsatte for 910 mio. kr. – altså blot knap en syttendedel. Samtidig ses det, at omsætningen for de fire største ingeniørfirmaer er vokset med ca. en tredjedel i perioden (jf. figur 5).

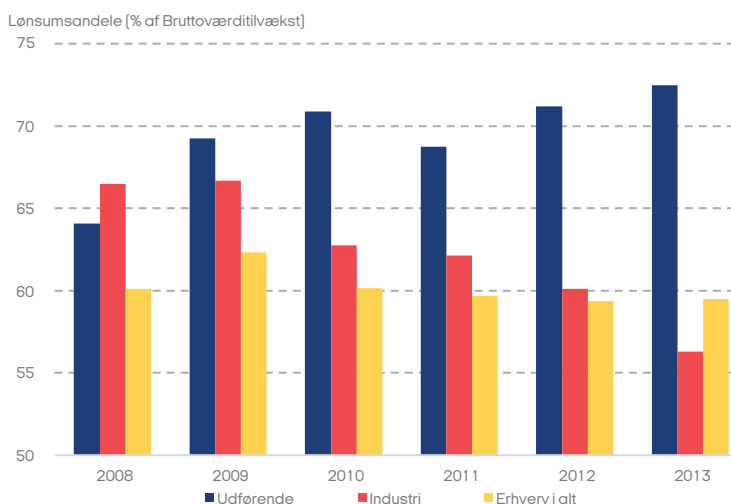
Ser man på sammenhængen mellem omsætning og resultat pr. medarbejder, ses det, at der er stor spredning i arkitektvirksomhedernes resultat pr. medarbejder (aflæst via de røde prikker op ad y-aksen), mens deres omsætning ligger på et meget lavt niveau (jf. figur 6).

Desto større omsætning, desto mindre resultat pr. medarbejder

Omvendt ses det, at ingeniørerne har en markant større spredning i omsætning (aflæst via de blå prikker hen ad x-aksen), mens resultatet pr. medarbejder bliver mere ensartet, men typisk også lavere, jo større omsætning virksomheden har (jf. figur 6).

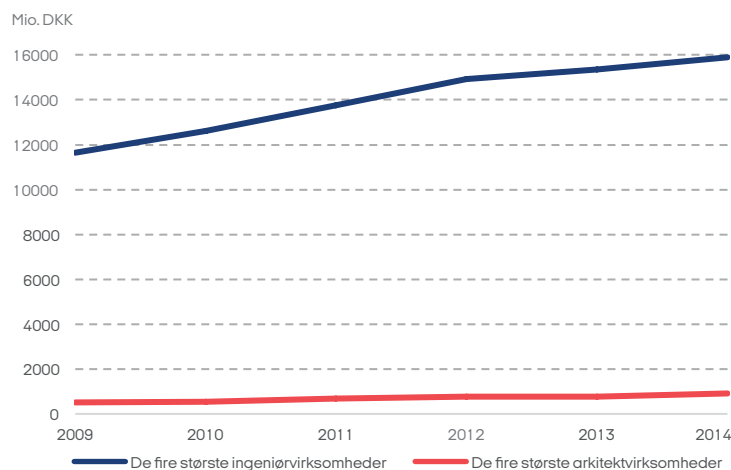
For de store virksomheder kan et motiv for at vokse altså være forbundet med et ønske om mindsket risiko, idet større omsætning er forbundet med mindre udsving i resultat pr. medarbejder (jf. figur 6).

Figur 4 - Branchens udvikling i lønsumandele pr. time, 2008-2013

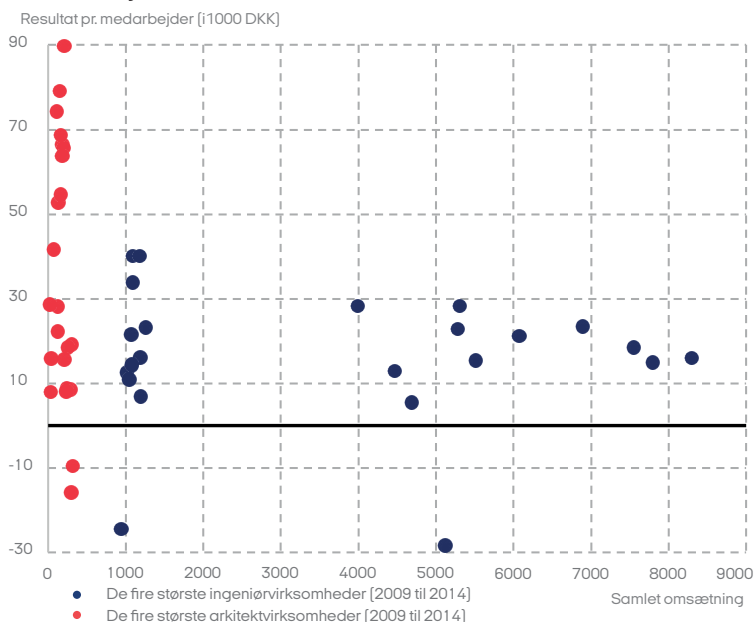
Kilde: Smith Innovation pba. Danmarks Statistik

Figur 5 - Udvikling i samlet omsætning for hhv. de fire største arkitekt- og ingeniørvirksomheder i Danmark, 2009-2014

Kilde: Smith Innovation pba. offentliggjorte regnskaber (CVR-registeret)

Figur 6 - Sammenhæng mellem omsætning og resultat pr. medarbejder, 2009-2014

Bemærk: Ingen tal for BIG i 2014

Kilde: Smith Innovation pba. offentliggjorte regnskaber (CVR-registeret)

Regnskabstal tyder på, at det bedst kan betale sig at være en lille virksomhed i byggebranchen. Afkast af investeret kapital og resultat pr. medarbejder følger ofte ikke med, når virksomhederne vokser i omsætning eller antal ansatte. Dette ses både blandt byggebranchens udførende og rådgivende virksomheder. Byggeriet er derfor generelt en branche med mange små og få store virksomheder.

Men ser man nærmere på de helt store virksomheder, viser det sig også, at et markant skalaspring er muligt: i 2014 omsatte de fire største ingeniørfirmaer samlet set for knap 16 mia. kr., mens de fire største arkitektvirksomheder tilsammen omsatte for 910 mio. kr. – altså blot en syttendedel.

For de udførende virksomheder er der en tendens til, at afkastet af investeret kapital falder i takt med virksomhedernes størrelse målt på omsætning. Samme billede tegner sig for de største arkitekt- og ingeniørvirksomheder, men her er dog også en tendens til, at det økonomiske resultat bliver mere stabilt for de allerstørste af virksomhederne. Dertil kommer, at byggeriet har høje lønsumsandeale, hvilket må forventes at efterlade færre midler til langsigtede investeringer i f.eks. innovation. Og dermed også færre ressourcer til at udvikle de produkter og arbejdsgange, der gør det muligt og attraktivt for virksomhederne at vokse.

Samtidig kan de få store virksomheder i byggeriet være en årsag til en lav formaliseret innovationsindsats, da store virksomheder alt andet lige har bedre forudsætninger for at etablere specialiserede udviklingsfunktioner og foretage langsigtede investeringer.

Det efterlader spørgsmålet om, hvad skal der til for at små og mellemstore virksomheder fastholder et højt afkast, når de vokser?